

Metodika pre stanovenie výšky náhrady poskytovanej zo zdrojov EÚ a štátneho rozpočtu SR

v nadväznosti na Rozhodnutie Komisie č. 2012/21/EU o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ na štátnu pomoc vo forme náhrady za službu vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu (schéma štátnej pomoci vo forme náhrady za „služby všeobecného hospodárskeho záujmu“)

1. Úvod

Ministerstvo vnútra SR ako sprostredkovateľský orgán pre Operačný program Ľudského zdroje poskytuje finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu a z prostriedkov Európskej únie (ďalej len „EÚ“) ako štátnu pomoc vo forme náhrady za služby vo verejnom záujme v súlade s Rozhodnutím Komisie č. 2012/21/EU o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ na štátnu pomoc vo forme náhrady za službu vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu (ďalej len „rozhodnutie“), ktoré slúži najmä na:

- určenie výpočtu náhrady za služby vo verejnom záujme; náhrada za služby vo verejnom záujme bude na základe Zmluvy o poskytnutí NFP poskytnutá prijímateľovi, ktorý bol prostredníctvom tejto zmluvy poverený poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu;
- stanovenie postupov na kontrolu nadmernej náhrady.

V zmysle článku 5 rozhodnutia nesmie byť výška poskytnutej náhrady vyššia, ako je nevyhnutné na pokrytie nákladov vzniknutých pri plnení záväzkov služby vo verejnom záujme, so zohľadnením relevantných príjmov a primeraného zisku z akéhokoľvek vlastného kapitálu nevyhnutného na plnenie týchto záväzkov.

Ministerstvo vnútra SR ako Poskytovateľ NFP, resp. ako vykonávateľ schémy musí zabezpečiť, aby neboli udeľované vyššie náhrady, ako je stanovené v článku 5 uvedeného rozhodnutia.

Posledný vývoj práva EÚ v oblasti štátnej pomoci¹ nasvedčuje, že EÚ považuje sociálne služby za služby všeobecného hospodárskeho záujmu a upravuje ich financovanie v osobitnom režime, ktorý zabezpečí ich zlučiteľnosť so spoločným trhom. To, či poskytovanie určitej sociálnej služby predstavuje ekonomickú aktivitu (činnosť), nie je možné určiť plošne a je nutné analyzovať konkrétne prípady. „Aby sa určitá služba mohla považovať za ekonomickú činnosť, na ktorú sa vzťahujú ustanovenia o vnútornom trhu (voľný pohyb služieb a sloboda usadiť sa), je základným predpokladom to, že je poskytovaná za odplatu. Za službu však nemusia nevyhnutne platiť príjemcovia služieb“.

Rozhodnutie sa okrem iného uplatňuje na štátnu pomoc vo forme náhrady za služby vo verejnom záujme udelenej podnikom v súvislosti so službami všeobecného hospodárskeho záujmu v zmysle čl. 106 ods. 2 ak:

- Ide o náhradu za poskytovanie služieb vo verejnom záujme, ktoré naplňajú základné sociálne potreby, pokiaľ ide o zdravotnú a dlhodobú starostlivosť, starostlivosť o dieťa, prístup a reintegráciu na trh práce, sociálne bývanie a starostlivosť o zraniteľné skupiny a sociálne začlenenie týchto skupín².
- prijímateľ je poverený poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a obdobie trvania poverenia nepresiahne 10 rokov (okrem prípadov, ak sa od

¹ Oznámenie Komisie 2012/C 8/03 Rámec Európskej únie pre štátnu pomoc vo forme náhrady za služby vo verejnom záujme (2011)

² Článok 2 ods. 1) písm. c) rozhodnutia

poskytovateľa služby vyžaduje významná investícia, ktorú treba amortizovať počas dlhšieho obdobia)³.

Pod pojmom „služby vo verejnom záujme“ je možné podľa rozhodnutia rozumieť služby všeobecného hospodárskeho záujmu spočívajúce v poskytovaní sociálneho bývania pre znevýhodnených občanov alebo sociálne slabšie skupiny, ktoré vzhľadom na obmedzenú platobnú schopnosť nie sú schopné získať bývanie za trhových podmienok, formou nájomného bývania s prvkami prestupného bývania, vrátane poskytovania sprievodnej sociálnej služby na každom stupni bývania prostredníctvom asistenta bývania.

Podľa zákona č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení neskorších predpisov, sociálne bývanie je bývanie obstarané s použitím verejných prostriedkov určené na primerané a ľudsky dôstojné bývanie, ktoré spĺňa základné funkcie bývania fyzických osôb, ktoré si nemôžu obstaráť bývanie vlastným pričinením a spĺňajú podmienky podľa tohto zákona.

2. Metodika pre určenie výšky náhrady

Náhrada súvisiaca so službou všeobecného hospodárskeho záujmu, na poskytovanie ktorých bude Prijímateľ poverený prostredníctvom Zmluvy o poskytnutí NFP, sa bude v rámci projektu vyplácať ako náhrada skutočne vynaložených výdavkov v zmysle schváleného rozpočtu projektu počas obdobia trvania poverenia.

Poskytovateľ NFP poveruje Prijímateľa poskytovaním služby všeobecného hospodárskeho záujmu na obdobie do **31.12.2028**, pričom trvanie podslužby:

- nájomné bývanie s prvkami prestupného bývania je stanovené do **31.12.2028** a
- výkon činnosti asistenta bývania je stanovený do **31.12.2023**.

Celkové oprávnené výdavky projektu navrhnuté v žiadosti o NFP (v rozpočte) predstavujú čisté náklady, vrátane prípadného primeraného zisku, potrebné na poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a ich výška musí byť vypočítaná v súlade s nižšie uvedenou metodikou výpočtu čistých nákladov a primeraného zisku. Žiadateľ je povinný vyplniť Výpočet nadmernej náhrady, ktorý tvorí prílohu č.1 tohto dokumentu (súbor excel) a je pre žiadateľa / prijímateľa záväzný.

Poskytovateľ NFP zodpovedá za udelenie náhrady v súlade s článkom 5 rozhodnutia, podľa ktorého **výška náhrady nepresiahne sumu potrebnú na pokrytie čistých nákladov, ktoré vznikli pri plnení záväzkov služieb vo verejnom záujme a primeraný zisk.**

Výška NFP = výška náhrady

³ Článok 2 ods. 2) rozhodnutia

Výška náhrady sa vypočíta podľa vzorca:

$$\text{Výška náhrady} = \text{čisté náklady} + \text{primeraný zisk}$$

Čisté náklady sa vypočítajú podľa vzorca:

$$\text{Čisté náklady} = \text{náklady} - \text{príjem zo služby všeobecného hospodárskeho záujmu}$$

Náklady = celkové náklady potrebné na realizáciu projektu (celkové oprávnené výdavky projektu + ostatné výdavky súvisiace so SVHZ) v rámci trvania poverenia

Príjem = celý príjem získaný zo služby všeobecného hospodárskeho záujmu v rámci trvania poverenia

Primeraný zisk znamená mieru rentability kapitálu, ktorú by vyžadoval bežný podnik zvažujúci poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu pri zohľadnení miery rizika, a to na dĺžku trvania poverenia.

Ak sú všetky činnosti prijímateľa obmedzené na službu všeobecného hospodárskeho záujmu, výkonom ktorej je poverený v rámci projektu, možno zohľadniť všetky jeho náklady.

Ak prijímateľ vykonáva aj činnosti, ktoré nespádajú do rozsahu služby všeobecného hospodárskeho záujmu, vykonávaním ktorej je poverený v rámci projektu, možno zohľadniť len náklady súvisiace so službou všeobecného hospodárskeho záujmu v rámci projektu.

Náklady, ktoré sa zohľadňujú pre podslužbu **nájomného bývania s prvkami prestupného bývania** zahŕňajú náklady spojené s investíciami týkajúcimi sa infraštruktúry potrebnej na poskytovanie SVHZ.

Náklady pre podslužbu **výkonu sociálnej práce asistenta bývania** zahŕňajú všetky náklady, ktoré vznikli počas poskytovania SVHZ. Vypočítajú sa všeobecne uznávanými účtovnými zásadami takto:

- a) ak sú činnosti príslušného podniku obmedzené na SVHZ, možno zohľadniť všetky jeho náklady,
- b) ak podnik vykonáva aj činnosti, ktoré nespádajú do rozsahu SVHZ, možno zohľadniť len náklady súvisiace so SVHZ.

Náklady uvedené v schválenom rozpočte projektu, ktoré preukázateľne nesúvisia so SVHZ, nebudú uznané za oprávnené výdavky, a teda nebudú preplatené z projektu ako náhrada.

Ostatné výdavky súvisiace so SVHZ pokrývajú najmä:

Sumu všetkých skutočných/plánovaných výdavkov, ktoré nespádajú do celkových oprávnených výdavkov projektu, a ktoré vznikli/vzniknú počas poskytovania SVHZ. Jedná sa napr. o výdavky na dodávku elektrickej energie, tepla na vykurovanie a prípravu teplej úžitkovej vody, pitnej a úžitkovej vody pre domácnosť, poplatkov za plyn, odvádzanie

odpadovej vody z domácností, osvetlenie a upratovanie spoločných priestorov v dome, správa budovy, správa Systému bývania, atď.

3. Metodika výpočtu primeraného zisku

Väčšina služieb všeobecného hospodárskeho záujmu v rámci programu bude pravdepodobne poskytovaná bez dosahovania zisku, avšak v prípade, že by poskytovanie služby malo byť spojené s dosahovaním zisku, je nutné sledovať jeho primeranosť.

Miera rentability kapitálu je vymedzená ako **vnútorná miera návratnosti (IRR)**, ktorú podnik dosiahne zo svojho investovaného kapitálu počas doby trvania projektu. Miera rizika závisí od príslušného sektora, typu služby a povahy náhrady. Vnútorná miera návratnosti (IRR) vyplýva z čistej súčasnej hodnoty ako funkcie vnútornej miery návratnosti. Miera návratnosti, pre ktorú táto funkcia je nula, je vnútorná miera návratnosti.

Ak IRR nepresahuje relevantnú swapovú úrokovú mieru⁴ zvýšenú o prémii vo výške 100 bázičských bodov, považuje sa za primeranú. Relevantná swapová úroková miera je swapová úroková miera⁵, ktorej splatnosť a mena zodpovedajú trvaniu a mene poverovacieho aktu. V tejto súvislosti sa príslušná swapová úroková miera vníma ako vhodná miera rentability v prípade bezrizikovej investície. Prémia vo výške 100 bázičských bodov slúži okrem iného ako náhrada za riziko likvidity súvisiace s poskytovaním kapitálu, ktorý sa investuje do prevádzkovania služieb počas obdobia poverenia. **Swapová úroková miera⁵ sa zadáva pri podaní žiadosti o NFP a následne aktualizuje pred podpisom Zmluvy o NFP, ak relevantné. Pri kontrole nadmernej náhrady v čase poverenia sa swapová úroková miera nemení.**

Príklad:

V prípade, že prijímateľ predkladá výpočet nadmernej náhrady ako súčasť ŽoNFP v septembri 2019, nájde si na webovom sídle (viď. poznámka pod čiarou 5) príslušnú swapovú mieru, tj. vyberie riadok „EUR“ a stĺpec „9-year rate“ (Prijímateľ si vypočíta koľko rokov mu ostáva do konca obdobia poverenia, t.j. do 31.12.2028). V prípade, že sa pred podpisom zmluvy o poskytnutí NFP zmení swapová miera (napríklad z dôvodu zmeny dĺžky obdobia poverenia, alebo z dôvodu aktualizácie swapovej miery na webovom sídle), prijímateľ je povinný túto zmenu zohľadniť vo výpočte. Z toho vyplýva, že ak by v uvedenom príklade prijímateľ podpisoval zmluvu o poskytnutí NFP vo februári 2020, použil by aktuálne platnú swapovú mieru zo stĺpca „8-year rate“.

Ak prijímateľ vykonáva činnosti patriace do rozsahu i mimo rozsahu služby všeobecného hospodárskeho záujmu, v interných účtoch je povinný samostatne vykazovať náklady a príjmy spojené so službou všeobecného hospodárskeho záujmu a tie náklady a príjmy, ktoré súvisia s ostatnými službami, ako aj parametre na priradovanie nákladov a výnosov.

To či poskytnuté NFP nepredstavovalo nadmernú náhradu za služby vo verejnom záujme, kontroluje Poskytovateľ NFP podľa článku 5 rozhodnutia. Nadmernú náhradu je

⁴ Swapová úroková miera je ekvivalentom medzibankovej úrokovej miery (IBOR) s dlhšou splatnosťou. Na finančných trhoch sa používa ako referenčná sadzba pre stanovenie miery financovania.

⁵ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/swap_rates_en.html

Prijímateľ povinný vrátiť. Ak bola podniku poskytnutá nadmerná náhrada, Poskytovateľ NFP požiada prijímateľa o vrátenie všetkej nadmernej poskytnutej náhrady. Parametre na výpočet náhrady sa pre budúcnosť aktualizujú.

4. Kontrola nadmernej náhrady (oprávnená výška NFP)

Je nutné zabezpečiť, aby náhrada poskytnutá za služby všeobecného hospodárskeho záujmu spĺňala požiadavky stanovené v rozhodnutí a najmä aby žiadateľovi o NFP nebola poskytnutá vyššia náhrada ako je stanovená v rozhodnutí. Predkladanie kontrolného výpočtu nadmernej náhrady sa bude vykonávať:

- ako súčasť dokumentácie k žiadosti o NFP,
- pred podpisom Zmluvy o poskytnutí NFP,
- aspoň každé tri roky počas obdobia trvania poverenia a aj ako súčasť záverečnej monitorovacej správy,
- po uplynutí obdobia trvania poverenia.

Sprostredkovateľský orgán môže vykonať kontrolu oprávnenej výšky NFP kedykoľvek počas obdobia poverenia a minimálne 10 rokov od skončenia obdobia poverenia. Obdobie kontroly 10 rokov plynie až od skončenia obdobia poverenia, t.j. po skončení doby udržateľnosti projektu.

Oprávnená výška NFP sa vypočíta podľa vzorca:

$\text{Oprávnená výška NFP} = \text{poskytnutý NFP (na základe Zmluvy o NFP)} - \text{nadmerná náhrada}$
--

Parametre na výpočet nadmernej náhrady sú nasledovné:

- a) **IRR** ≤ swapová úroková miera + 100 bazických bodov

Nadmerná náhrada sa neuplatňuje.

V prípade ak náhrada je nižšia ako swapová úroková miera + 100 bazických bodov, nedochádza k nadmernej náhrade.

- b) **IRR** > swapová úroková miera + 100 bazických bodov bude vyčíslená nadmerná náhrada:

V prípade, ak náhrada je vyššia ako swapová úroková miera + 100 bazických bodov, **za nadmernú náhradu je považovaná celá kladná suma nad swapovú úrokovú mieru + 100 bazických bodov** a prijímateľ je povinný ju vrátiť Poskytovateľovi NFP, okrem prípadu kedy je možné ju preniesť do ďalšieho obdobia a odčítať ju z platby splatnej v danom období v súlade s rozhodnutím.

Pokiaľ nadmerná náhrada nepresahuje 10% výšky priemernej ročnej náhrady, možno túto nadmernú sumu preniesť do ďalšieho obdobia a odčítať ju z vyrovnávacej platby splatnej v danom období.

Výška nadmernej náhrady (ďalej len „VNN“) sa vypočíta ako rozdiel v % medzi hodnotou IRR a swapovou úrokovou mierou navýšenou o 100 bazických bodov. Tento rozdiel vynásobíme výškou NFP. O výslednú sumu je prijímateľovi krátený NFP.

Príklad:

Výška NFP = 100.000,00 Eur

swapová úroková miera + 100 bazických bodov = 1,79 %

Hodnota IRR = 2,20 %

Rozdiel nadmernej náhrady (RNN) = 2,20 - 1,79 = 0,41%

VNN = RNN * výška NFP = 0,41% x 100.000 = 410,00 Eur

Výška nadmerne poskytnutej náhrady krátená prijímateľovi je vo výške 410,00 Eur a bude vysporiadaná formou nezrovnalosti (ak neplatí odsek 2 bodu 4 písm. b)).

V prípade ak bola prijímateľovi poskytnutá nadmerná náhrada, Poskytovateľ NFP požiada prijímateľa o vrátenie celej výšky nadmerne poskytnutej náhrady.

Prílohy:

Príloha č.1: Výpočet nadmernej náhrady (excel)